

Perneczky Géza

EGY FOTÓRA

Csilla, találtam egy fotót, és ez kifejezetten a régi művtört tanszék történetének egy megkapó fejezetéből örökít meg egy pillanatot, abból az időből, amikor az ELTE még a volt Piarista Gimnáziumban székelt. A helyszín az a kis szoba, ami akkor, amikor mi első- és másodévesek voltunk, még a Fülep szobája volt (soha nem használta, mert utálta a Bölcsészkar egész épületét is... Csak arra volt jó neki, hogy ha megérkezett a Széher úti lakásából, ott akasztotta fogasra a kabátját. Ja, és igen, egyszer a mutatóujjával az asztalon felgyúlt porba odaírta a takarítónőnek: Belákné, por van! És Belákné dühöngött, de nem szólhatott egy szót sem mert ha nem lett volna por, az öreg sem írhatta volna oda a korholó megjegyzését).

Mikor aztán nyugdíjazták már nem volt por többé a szobában, mert az akkori „végzősök” örökölték a helyiséget dolgozószobának, és ők ott nagyon dinamikus mozogtak, tettek-vettek, ami különösebb interakciók nélkül is elfújta a port. (Tanítani ott nem lehetett, mert a szoba nagyon kicsi volt, és a szomszéd helyiség volt a WC, és valahányszor lehúzták, olyan volt az akusztika, hogy beledübörögtek a falak is...).

És ezzel kezdődött a sztori is, mert egy ideig Boskovits Miklós és Végh János tanyáztak ott, mint végzősök a „dolgozószobájukban”. Úgy emlékszem, hogy Boskovits tényleg dolgozott is ott, ha viszont Végh Jancsit láttam, ő általában mindent hagyott, és inkább átjött a szemináriumi helyiségbe velem beszélgetni. Természetesen a Boskóék évfolyamtársaiként jegyzett lányoknak is joguk lett volna hozzá, hogy használják ezt a dolgozószobát, de elég volt a Boskó egy „barátságos” mosolya ahhoz, hogy hanyagolják a jogaikat, és meneküljenek, vagy legalábbis kerüljék ezt a kis szobát. Ezzel egyfajta „clausura” rendszer alakult ki, mint a férfikolostorokban, és tényleg, a Boskovitsból, aki gyönyörű fiú volt, csak úgy sugárzott a diszciplína, meg az életszentség (szerintem a Zádor Mama kicsit félt is tőle emiatt, meg közben talán imádta is egy kicsit... Nem csoda, ha Boskovits végül Olaszországban kötött ki, közelebb a reneszánszhoz, meg a Szentszékhez...). De ez mindegy is.

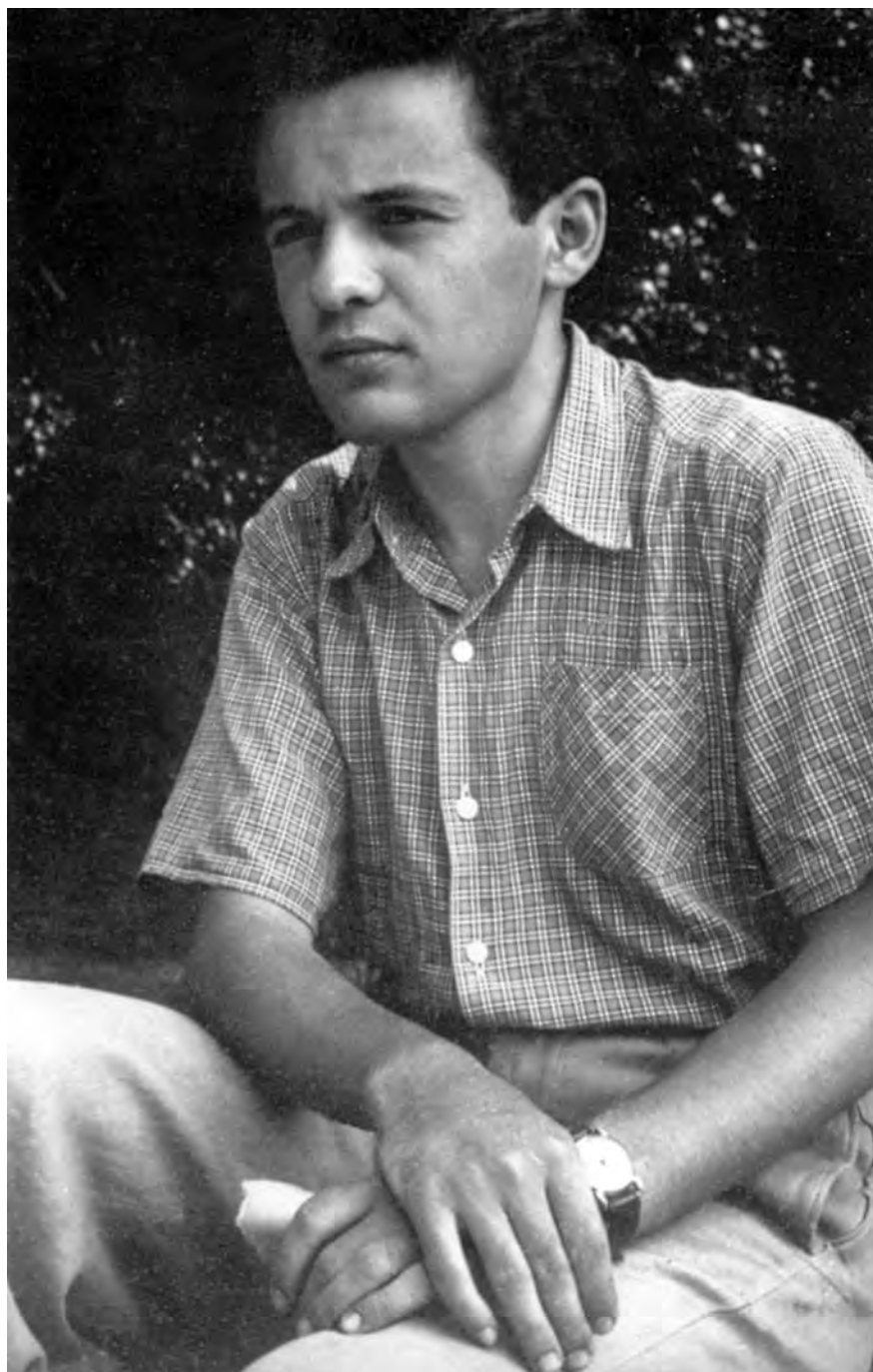
Az 1959–60-as tanévben aztán ezek a fiúk, akik két évvel voltak fölöttem, elhagyták a Bölcsészkart, úgyhogy én mint negyedéves olyan szerencsésnek mondhatam magamat, hogy minden minősítés nélkül is örökölni tudtam tőlük a kis szobát, és persze azon voltam, hogy a már előtte kialakult „clausura” érvényességét fenntartsam, noha 10 lány volt az évfolyamunkban, de ezek közül csak a Tóth Melinda és a Szabó Juli voltak eszeveszetten szorgalmasak, és csak a Kovalovszky Márta számított még igazi művészettörténész-palántának. Mindegyiküknek volt pesti családja elég tágas lakással, és hát..., hát nem is tudom, de tény, hogy nem kellett nekik a szoba (festékszag, meg miegymás...). Talán azért alakult így, mert 1959-ben

1. Perneczky Géza a Művészettörténeti Tanszék 15-ös szobájában az 1959-60-as tanévben, festményeivel

volt a Múcsarnokban az emlékezetes nagy könyvlopás-tárlat,¹ ahol én többek között egy szép Léger-albumot csórtam el, és annak hatására, amit abban láttam, megvál-

¹ *A nagy könyvlopás. Francia könyvkiállítás a vasfüggöny mögött.* Szerk. Árvai Márta, Véri Dániel. Szentendre 2020. – benne beszélgetés többek között Gábor Eszterrel, Kovács Péterrel, Kovalovszky Mártával, Marosi Ernővel, Passuth Krisztinával, Perneczky Gézával.

2. Pernecky Géza 1958 körül

tozott a „stílusom”, és ebben a kis szobában Légerre hajazó nagyon rossz képeket festettem..., de boldogan! Ahogy az a fényképen is látszik.

Egy alkalommal valamelyik évfolyamtársam mégis csak lefényképezett engem ott a kis szobában a bűnjelekkel együtt, és kaptam egy példányt a fotóból, noha akkor már ők is átvették a fölöttünk járó évfolyamok szokásait, hogy ez a szoba „clausura”, és nőknek tilos a bemenet (férfiak meg rajtam kívül csak a Kovács Péter és a Pap Gábor voltak az évfolyamban és ők, hála Istennek, nem akartak festeni). Próbálom kitalálni, töröm rajta a fejem, hogy eszembe jusson, kinek volt akkoriban fényképezőgépe közülünk az évfolyamban, de hát szegények voltunk valamennyien, és akárhogyan is erőlködöm, a legkézenfekvőbb válaszként csak az kínálkozik, hogy senkinek se. Egy fantom felvétel?

Persze elterjedt a híre, hogy a Perneczky absztrakt képeket fest a Bölcsészkar épületében, és a Tanulmányi Osztály, illetve azzal karöltve az egyetem pártszervezete arra kötelezte a dékánt, aki akkor az emlékezetem szerint Kardos László irodalomtörténész volt, hogy „járjon el”. Kardos szó szerint vette az utasítást, és eljárt. Egy szép napon a koradélutáni órákban bekopogott a szobámba, bejött, krárogott, és megkérdezte, hogy én festettem-e az ott látható, és mindenhová odatámasztott képeket. Majd nagyon elmésen megkérdezte, hogy ezek absztrakt képek-e, mire föl elmondtam, hogy nem, mert Léger hatása alatt festett figurák, mint ahogy azt jól látni is. Bólogatott, krárogott még néhányat, de mielőtt még elmesélhettem volna, hogy ki volt Léger (ezt Kardos biztos, hogy nem tudta, és jót tett volna neki, ha valamennyit hallott volna azért róla...), már elindult az ajtó felé, és – mivel úgy érezte, hogy eleget tett a Tanulmányi Osztály kérésének – további jó munkát kívánt, és távozott.

Később már soha nem kaptam a Kardoshoz hasonló kéretlen látogatókat, és a következő tanévben, amikor én is ötödéves lettem, azonnal foglalkoztatni kezdett engem a Képzőművészeti Alap Kiadó, mint szerkesztőt, és így nem is volt már szükségem többé egy, az egyetemen fenntartott dolgozószobára.

A szoba (a WC-vel a szomszédjában) azonnal Aradi Nóráé lett, akit éppen akkor neveztek ki először talán csak docensnek, de aztán professzornak is. Fogalmam sincs róla, hogy aztán tényleg használta-e, vagy ő is csak a kabátját akasztotta oda. Évekkel később, amikor már Vayer is nyugdíjba ment, és Németh Lajos is elhunyt, és 1992-ben Passuth Krisztina lett a tanszékvezető professzor, neki az első ténykedése volt, hogy a folyosónak erre a részére érkezve megálljon, csodálkozzon, hiszen alig tudott hinni a szemének, majd pedig leszakítsa a kis szobának az ajtajáról Aradi Nóra (még mindig ott díszelgő, talán ottfelajtott?) névtábláját. Én akkor már rég Kölnben éltem, csak látogatóba jöttem haza Pestre, és semmi képem vagy információm nem volt már a művtört tanszék belső helyiség-problémáiról – ezt az utolsó fordulatot is csak a Krisztinától tudom. Különben is hamarosan átköltözött az ELTE a Múzeum körüli épületbe. És azzal egy teljesen más korszak kezdődött.

3. Perneczky Géza a Balaton partján, 1960 körül